

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПЕТТИ ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ С.Б. против СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

(Апликација бр. 64163/19)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

30 ноември 2023 г.

Пресудата е конечна, но може да биде предмет на редакциски измени.

Во случајот С.Б. против Северна Македонија,

Европскиот суд на човекови права (Петти оддел), заседавајќи во Совет, составена од:

Stéphanie Mourou-Vikström, Претседател,

Lado Chanturia,

Mattias Guyomar, судии,

и *Sophie Piquet, Заменик секретар,*

Разгледувајќи ги:

апликацијата (бр. 64163/19) против Република Северна Македонија поднесена до Судот во согласност со членот 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи („Конвенцијата“) на 6 декември 2019 година од страна на српска државјанка, С.Б., родена во 1981 година и живее во Скопје („апликантката“) и застапувана од г. Д. Горчевски, адвокат кој работи во Скопје;

одлуката да се извести Владата на Северна Македонија („Владата“) застапувана од нејзиниот агент, г-а Д. Цонова, за жалбените наводи во врска со членот 1 од Протоколот бр. 7 на Конвенцијата и остатокот од апликацијата да го прогласи за недопуштен;

одлуката да не се открие името на апликантката;

поднесоците на страните;

Разгледувајќи го предметот на затворена седница на 9 ноември 2023 година,

Ја донесе следната пресуда, која беше усвоена на горенаведениот датум:

ПРЕДМЕТ НА СЛУЧАЈОТ

1. Случајот се однесува на наводната неможност на апликантката да ги оспори доказите на кои домашните органи ги засновале своите одлуки во врска со постапката за нејзиното протерување.

2. Апликантката, Ромка која побегнала од Косово¹ во 1999 година, добила статус на бегалец во тужената држава и се чини дека оттогаш живее во државата, моментално со нејзиниот партнер и нејзините пет деца. На 9 март 2017 година, Министерството за внатрешни работи („Министерството“) донело решение со кое на апликантката ѝ го укинало статусот на бегалец поради ризик за националната безбедност и ѝ наредило да ја напушти земјата. На решението му претходел разговор за време на кој апликантката, која била законски застапувана, ја потврдила нејзината семејна состојба и нејзината намера да се омажи за нејзиниот партнер. Таа исто така изјавила и дека немала

---

¹ Секое упатување на Косово, без разлика дали станува збор за територија, институции или население, во овој текст се разбира во целосна согласност со Резолуцијата бр. 1244 на Советот за безбедност на Обединетите нации и без да се нарушува статусот на Косово.

никакви проблеми со полициските органи. На разговорот не било дискутирано дали апликантката претставува ризик за безбедноста.

3. Апликантката, преку нејзиниот адвокат, го оспорила решението за укинување на нејзиниот статус на бегалец, тврдејќи дека немало докази дека нејзиното присуство во тужената држава претставува закана за националната безбедност. На 3 јануари 2018 година, Управниот суд ја одбил жалбата на апликантката и го потврдил решението на Министерството, истакнувајќи, *inter alia*, дека Министерството имало информации релевантни за член 6(2) од Законот за азил и супсидијарна заштита, со кој се предвидува дека на странец не може да му се даде азил или дополнителна заштита доколку тој или таа претставува закана за националната безбедност. Судот исто така утврдил и дека изјавите дадени на разговорот биле недоволни за да се дојде до друг заклучок со оглед на наодите на Министерството. Во правосилната пресуда од 7 јуни 2019 година, Вишиот управен суд го потврдил решението на Министерството и утврдил дека, во секој случај, законските предуслови за давање право на азил престанале да постојат и дека апликантката може да го регулира нејзиниот престој по други основи. Судот се повикал на информации добиени од Министерството за состојбата со човековите права во Косово. Како одговор на аргументот на апликантката дека таа не можела да ги оспори доказите дека претставува закана за националната безбедност, судот додал дека иако таквите докази биле разгледувани од страна на судот, тие не биле одлучувачки за пресудата во нејзиниот случај.

4. Жалбените наводи на апликантката беа согласно членовите 3, 13 и членот 1 од Протоколот бр. 7 на Конвенцијата дека би била изложена на ризик од малтретирање доколку биде протерана, дека немало ефективно преиспитување на нејзиниот случај во земјата и дека не ѝ била дадена можност да ги дознае и да коментира за доказите во прашање.

ОЦЕНКА НА СУДОТ

I. ДОПУШТЕНОСТ

5. Владата тврдеше дека жалбениот навод на апликантката е некомпатибилен *ratione materiae* со членот 1 од Протоколот бр. 7 на Конвенцијата, бидејќи *de facto* протерувањето на апликантката од тужената држава било предмет на посебен налог за протерување од страна на Министерството, додека во оспореното решение било побарано од апликантката доброволно да ја напушти територијата на тужената држава.

6. Судот смета дека конкретниот случај треба да се разгледува издвоено од случаите *Vijayanathan and Pusparajah против France* (27

август 1992 г., Серија А бр. 241-Б) и *Asy protiv Romania* (одл.) [Совет] (бр. 60700/21, 22 јуни 2023 г.). Во првиот случај, по налог со кој им се наложувало да ја напуштат Франција, на двајцата апликанти им било дадено предупредување дека може да се издаде наредба за протерување (види *Vijayanathan and Pusparajah*, цитиран погоре, §§ 10 и 15). Слично на тоа, во вториот случај, Апелациониот суд во Букурешт, забележувајќи дека извршувањето на налогот за враќање не е неизбежно, му доделил на апликантот „толерирани“ дозвола за престој (види *Asy*, цитиран погоре, § 14). Што се однесува до приговорот за недопуштеност *ratione materiae* што го поднесе Владата согласно членот 1 од Протоколот бр. 7 кон Конвенцијата, Судот забележува дека веќе го разгледал и го одбил во претходен сличен случај (види *Љатифи против Поранешна Југословенска Републиката на Македонија*, бр.19017/16, § 22, 17.05.2018 г.). Што се однесува до аргументот поднесен од Владата дека е потребен посебен налог од Министерството за *de facto* протерување, Судот забележува дека одлуката, каква што била, содржела експлицитен налог со кој ја принудува апликантката да ја напушти тужената држава во одреден временски рок, без да подлежи на какви било дополнителни формални барања. Во секој случај, Судот смета дека таквиот последователен налог би служел само за операционализација на експлицитниот налог во одлуката од 9 март 2017 година донесена од истиот орган. Самиот факт дека налогот не е спроведен до денес, не е доволен за Судот да заклучи дека налогот со кој се принудува апликантката да ја напушти тужената држава повеќе не е во сила или дека не може да доведе до нејзино протерување (*ibid.*).

7. Според тоа, одлуката од 9 март 2017 година треба да се смета како мерка за протерување во однос на апликантката, што спаѓа во опсегот на членот 1 од Протоколот бр. 7 кон Конвенцијата. Затоа, приговорот на Владата мора да се одбие.

8. Судот, дополнително, нагласува дека, во рамки на значењето на членот 35 § 3 (а) од Конвенцијата, жалбениот навод на апликантката не е очигледно неоснован на која било друга основа. Затоа мора да се прогласи за допуштен.

II. ОСНОВАНОСТ

9. Општите начела во врска со членот 1 од Протоколот бр. 7 на Конвенцијата се сумирани во *Muhammad and Muhammad v. Romania* ([Голем судски совет], бр. 80982/12, §§ 114-57, 15 октомври 2020 г.).

10. Судот забележува дека не е спорна законитоста на решението со кое апликантката била принудена да ја напушти тужената држава (види *Љатифи*, цитиран погоре, § 34).

11. Што се однесува до процесните права на апликантката во постапката пред домашните судови, Судот забележува дека според начелата на законитост и владеење на правото во едно демократско општество, мерките за протерување што влијаат на основните човекови права треба да бидат предмет на некоја форма на контрадикторна постапка пред независен орган или суд надлежен за ефективно да ги испита причините за тие мерки и да ги разгледа релевантните докази (види *Muhammad and Muhammad*, цитиран погоре, § 128). Не е спорна ниту независноста на управните судови во смисла на судската пракса на Судот (види *S.C. v. Romania*, бр. 9356/11, § 73, 10 февруари 2015 г.; види исто така, меѓу многу други органи, за дефиниција за независен трибунал, *Micallef v. Malta* [Голем судски совет], бр.17056/06, § 93, ЕСЧП 2009); единствената значајна точка што треба да се испита е оцената од страна на домашните судови.

12. Судот забележува дека во решението на Министерството од 9 март 2017 година со кое апликантката била принудена да ја напушти тужената држава едноставно било наведено дека мерката била донесена врз основа на тоа дека апликантката претставувала ризик за националната безбедност и не содржела индикации за фактите кои служат како основа за таа проценка; Владата, исто така, не спореше дека против апликантката не била покрената кривична постапка во врска со какво било дело ниту во Северна Македонија, ниту во која било друга земја. Во последователната судска постапка, Управниот суд забележал дека решението на Министерството од 9 март 2017 година било законито и поврзано со фактите кои произлегуваат од разговорот со апликантката (види параграф 3 погоре), но не ги елаборирал доказите врз основа на кои било донесено решението. По поднесената жалба, Вишиот управен суд го потврдил решението на Министерството и утврдил дека законските услови за давање право на азил престанале да постојат и за прв пат се повикал на ситуацијата во Косово (врз основа на информации добиени од Министерството), заедно со нејзините изјави дадени за време на разговорот (види параграф 2 погоре). Против пресудата на Вишиот управен суд немало право на жалба. Покренува прашање фактот дека ниту апликантката, ниту нејзиниот застапник не можеле да ги оспорат причините за нејзиното протерување, кое било засновано на основи различни од оние кои биле наведени во постапките пред Министерството и Управниот суд. Судот понатаму смета дека давањето можност на апликантката или на нејзиниот застапник да се произнесат во врска со информациите на кои се потпираше Вишиот управен суд било уште потребно, бидејќи тој се потрпел на нов основ врз кој утврдил дека нејзиниот постојан престој во тужената држава бил незаконски.

13. Судот дополнително забележува дека во пресудата од 7 јуни 2019 година, Вишиот управен суд сметал дека, иако решението од 9

март 2017 година било релевантно, тоа не било клучниот доказ на кое се засновало решението за укинување на правото на азил на апликантката (види параграф 3 погоре). Правејќи сопствена оценка на тежината на доказите за кои станува збор во светло на наодите на Вишиот управен суд (види *Schatschaschwili против Germany* [GC], бр. 9154/10, § 124, ЕСЧП 2015 г.), Судот забележува дека, доколку Министерството не го донело решението од 9 март 2017 година со кое утврдило дека апликантката претставува безбедносен ризик, немало да дојде до никакви понатамошни судски постапки. Освен тоа, информациите содржани во предметното решение влијаеле на оцената на управните судови, со оглед на тоа дека истите ги зеле предвид при разгледувањето на жалбата на апликантката. Судот е принуден да заклучи дека, иако предметното решение и информациите содржани во него не биле единствениот доказ против апликантката во постапката пред Вишиот управен суд, во секој случај тие со сигурност биле одлучувачки.

14. Во постапката пред Судот, Владата изготви декласифицирана верзија на белешката на која била заснована одлуката; единствениот факт вклучен во таа белешка што бил доволен за да се смета дека апликантката е ризик за националната безбедност било нејзиното наводно познавање и поддршка на криминалните активности на нејзиниот вонбрачен партнер и неговиот татко. Немајќи ниту краток преглед на фактите кои послужиле како основа за оцената во постапката пред Министерството, апликантката не била во можност соодветно да го претстави својот случај во постапката за преиспитување на случајот што следела пред управните судови; дополнително, не биле преземени никакви чекори од управните судови за да се потврди точноста и веродостојноста на белешката на која се повикало Министерството. Според тоа, тие пропуштиле позначајно да го испитаат тврдењето на Министерството дека апликантката претставувала ризик за националната безбедност (види *Љатифи*, цитиран погоре, §§ 39-41).

15. Како заклучок, имајќи ја предвид постапката како целина и земајќи ја предвид маргината на уважување која ја има тужената држава, Судот утврди дека ограничувањата наметнати на апликантката во домашната постапка во врска со нејзините права согласно членот 1 од Протоколот бр. 7 не биле контрабалансираны на начин на кој ќе се зачува самата суштина на тие права; на оваа основа, Судот утврди дека има повреда на ставот 1 (а) и (б) од членот 1 од Протоколот бр. 7 кон Конвенцијата.

III. ДРУГИ ЖАЛБЕНИ НАВОДИ

16. Апликантката, исто така, поднесе жалбени наводи дека нејзиниот страв дека ќе биде злоупотребена и малтретирана доколку биде протерана во Косово ѝ направил психолошки притисок. Понатаму, управните судови не обезбедиле ефективно разгледување на нејзиниот случај. Таа се повикала на членовите 3 и 13 од Конвенцијата. Имајќи ги предвид фактите на случајот, поднесоците на страните и заклучокот утврден погоре, Судот смета дека ги утврди главните правни прашања поставени во овој случај и дека нема потреба да се разгледуваат преостанатите жалбени наводи (види *Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmpăneanu v. Romania* [Голем судски совет], бр. 47848/08, § 156, ЕСЧП 2014).

ПРИМЕНА НА ЧЛЕНОТ 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

17. Апликантката побара 6.000 евра за нематеријална штета и 1.243 евра за трошоците направени пред Судот.

18. Владата изјави дека барањето на апликантката било прекумерно и неосновано.

19. Судот смета дека е разумно на апликантката да ѝ се исплати износ од 2.400 евра за нематеријална штета, зголемен за било кој износ кој може да ѝ биде наплатен на апликантката (види *Љатифи*, цитиран погоре, § 49).

20. Судот смета дека е разумно на апликантката да ѝ се исплати износ од 1.243 евра за трошоците направени во постапката пред Судот, зголемен за било кој износ кој може да ѝ биде наплатен на апликантката. Овој износ треба да се уплати на банкарската сметка на застапникот на апликантката.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО,

1. *Ги прогласи* за допуштени жалбените наводи во врска со членот 1 од Протоколот бр. 7 кон Конвенцијата;
2. *Одлучи* дека има повреда на членот 1 од Протоколот бр. 7 кон Конвенцијата.
3. *Одлучи* дека нема потреба да се разгледуваат останатите жалбени наводи, во врска со членовите 3 и 13 од Конвенцијата;
4. *Одлучи*
  - (а) дека тужената држава треба, во рок од три месеци, да ѝ ги исплати на апликантката следните износи, што треба да бидат

претворени во валутата на тужената држава според курсот на датумот на исплата:

- (i) износ од 2.400 евра (две илјади и четиристотини евра) зголемен за било кој износ кој може да ѝ биде наплатен на апликантката, на име нематеријална штета;
- (ii) износ од 1.243 евра (илјада двесте и четириесет и три евра) зголемен за било кој износ кој може да ѝ биде наплатен на апликантката, на име трошоци;
- (б) дека по истекот на горенаведените три месеци до исплатата на горенаведените износи, ќе се плати камата по стапка еднаква на најниската каматна стапка за позајмени средства на Европската централна банка за време на периодот на доцнење, плус три процентни поени;

5. *Го одби* остатокот од побарувањето на апликантката за правичен надомест.

Изготвена на англиски јазик и објавена во писмена форма на 30 ноември 2023 година, во согласност со правилото 77 §§ 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Sophie Piquet

Заменик секретар

Stéphanie Mourou-Vikström

Претседател